

בית משפט השלום בראשון לציון

30 דצמבר 2010

ת"א 4437-08 בראון נ' ש.ג. סנטר השקעות בע"מ ואח'

בפני כב' השופט יחזקאל קינר – סגן הנשיאה

תובע דניאל בראון
ע"י ב"כ עו"ד אסף כהן

נגד

נתבעים 1. ש.ג. סנטר השקעות בע"מ
2. ליאור שמואל
3. נחום מזור
4. נימרוד לביא
ע"י ב"כ עו"ד טליה אבני**פסק דין****מבוא וטענות הצדדים**

1. התובע והנתבעים 2-4 היו בעלי מניות בנתבעת 1 (להלן: "החברה") באופן שכל אחד מהם החזיק ב-25% ממניות החברה.
2. ביום 14.2.05, לאחר שהחברה (אשר הפעילה בר-מסעדה) נקלעה לקשיים כלכליים ונתגלעו מחלוקות בין התובע לבין הנתבעים 2-4, נחתם בין כל הצדדים הסכם העברת מניות (להלן: "ההסכם").
3. בהתאם להסכם העביר התובע לנתבעים 2-4 במעמד חתימת ההסכם את כל זכויותיו ומניותיו בחברה. הנתבעים הצהירו בהסכם כי הם משחררים את התובע מכל התחייבויותיו בחברה או הקשורות להחזקת מניותיו בחברה. כן התחייבו הנתבעים במסגרת ההסכם, לשחרר את התובע מכל אחריות וחבות כלפיהם או כלפי כל גורם אחר בגין כל חוב או התחייבות של החברה ולפצותו בגין כל דרישה או תביעה שתופנה אליו בקשר לכך ולפצותו בגין כל נזק שייגרם לו. עוד התחייבו החברה והנתבעים לשחרר את התובע בפועל מכל ערבות או התחייבות אישית שניתנה על ידו להבטחת פרעון חובות והתחייבויות החברה תוך 6 חודשים מיום חתימת ההסכם. עוד כלל ההסכם סעיף פיצוי מוסכם בסך \$10,000 במקרה של הפרת ההסכם.

4. בתביעתו טוען התובע כי הנתבעים הפרו את התחייבויותיהם כלפיו בכך שלא קיימו את התחייבויותיהם לשחרר את התובע מהתחייבויותיו ומערבויותיו הנזכרות לעיל, באופן שלאחר חתימת ההסכם ובחלוף המועד שנקבע לשחרור כאמור, הופנו אל התובע מספר רב של תביעות ודרישות תשלום בגין עסקיה של החברה ואי פרעון חובותיה ואשר בגינן נאלץ התובע להוציא כספים רבים מכיסו. כן נטען, כי עד יום הגשת התביעה לא בוטלו ערבויותיו של התובע לחברה.
5. התובע עתר לחייב את הנתבעים לשלם לו את הפיצוי המוסכם וכן את ההוצאות שנגרמו לו (תשלום ששילם לחברת קוקה קולה בגין חובות החברה ושכר טרחה ששילם לשם התגוננות מפני התביעות שהוגשו נגדו) ופיצוי בגין אבדן זמן ועגמת נפש.
6. הנתבעים טענו כי כוונת הצדדים בהסכם לא היתה לבטל את הערבויות שהעמיד התובע לטובת החברה, אלא לגרום לכך שבפועל לא ייאלץ התובע להוציא מכיסו תשלומים כלשהם בגין תביעותיהם של צדדים שלישיים. המחוייבות שנטלו על עצמם הנתבעים היתה כי בפועל לא ייאלץ התובע לפרוע את ההתחייבויות שנטל על עצמו כערב לחובות החברה, וזאת בכפוף להתנהלות תקינה ותמת לב של התובע ושיתוף פעולה מצידו באופן שתינתן הזדמנות נאותה לנתבעים ולחברה להתגונן בפני כל תביעה, כאמור, אשר תוגש כנגדו על ידי מי מהצדדים השלישיים, אשר לטובתם ניתנה ערבות אישית על ידי התובע.
- לטענת הנתבעים, עמדו הם בהתחייבויותיהם אלה, ואילו התובע הפר את ההסכם ולא נהג בתום לב. התובע לא שיתף פעולה עם הנתבעים ונמנע מליידע אותם בדבר ערבויות שניתנו על ידו מעבר לערבויות שהיו ידועות לתובעים לבנק הפועלים ולבנק לאומי. התובע לא נאלץ לשלם מאומה בגין ערבויותיו, למעט, במקרה אחד בו הוציא התובע מכיסו תשלום בגין תביעה שהוגשה נגדו על ידי חברת קוקה קולה, ואז התרחש הדבר בשל התרשלותו של התובע.
7. הנתבעים 2-4 אף הגישו תביעה שכנגד נגד התובע ובה עתרו לחייבו בפיצוי המוסכם שבהסכם, כשכר טרחת ב"כ הנתבעים בהליך קודם בו נקט התובע נגדם ונמחק, ובפיצוי בגין עגמת נפש ואבדן זמן והוצאות בגין הפרת ההסכם והתנהלותו של התובע, כפי שתוארה בכתב התביעה שכנגד.
8. בהחלטה מיום 29.9.09 נמחקו שני הסעדים הראשונים ונותר הסעד האחרון בלבד שנתבקש בתביעה שכנגד.

דיון והכרעה**פרשנות ההסכם**

9. השאלה המרכזית העומדת לדיון בתביעה זו הינה פרשנות ההסכם, כאשר כל צד טוען כי יש לפרש את ההסכם אחרת.

10. במסגרת פרשנות הסכם, על בית המשפט לעשות כמיטב יכולתו על מנת להתחקות אחר כוונתם המשותפת של הצדדים ולקבוע מה היה רצונם המשותף. רק במקרה בו לא ניתן בשום פנים ואופן לאתר את התכלית הסובייקטיבית של ההסכם, יפנה בית המשפט אל הבחינה האובייקטיבית של תכלית ההסכם [דנ"א 2045/05 ארגון מגדלי ירקות – אגודה חקלאית שיתופית בע"מ נ' מדינת ישראל, פורסם בנבו, (11.5.06)] (להלן: "עניין ארגון מגדלי ירקות").

עת עורך בית המשפט את מסעו לקביעת אומד דעתם של הצדדים, עומדת בפניו חזקה לפיה תכליתו של ההסכם עולה מלשונו הרגילה. לשון החוזה מהווה בדרך כלל את הראיה החשובה והמשמעותית ביותר לפענוח כוונתם המשותפת של הצדדים, וכפי שנאמר בע"א 4268/93 מדינת ישראל נ' אפרופים בע"מ, פ"ד מט(2) 265, 285 (1995) "המילה הכתובה, מקום שמשמעותה ברורה וכוונתה המסתברת עולה בקנה אחד עם נושא ההתקשרות, עודנה, כמדומה, המקור האמין ביותר לאומד דעת המתקשרים"

עם זאת, חזקה זו ניתנת לסתירה ובית המשפט אינו עוסק רק במלאכת הבלשנות, ואיננו מסתפק רק בבחינת לשון החוזה. על מנת לברר את אומד דעת הצדדים יבחן בית המשפט גם ראיות חיצוניות להסכם כגון נסיבות עריכת ההסכם, המו"מ שקדם להסכם וכיו"ב (עניין ארגון מגדלי ירקות, עמ' 17).

11. הסעיף הרלבנטי לענייננו הינו סעיף 3 להסכם שכותרתו "ויתור על זכויות ושחרור מחובות בחברה" ותתי סעיפיו המהותיים לענייננו הם אלה:

3.1" מוסכם בזאת כי עם חתימת הצדדים על הסכם זה ועל המסמכים הנדרשים להעברה, מותר בזאת דניאל על כל זכויותיו מכל מין וסוג שהוא בחברה, והחברה ובעלי מניותיה משחררים את דניאל מכל חובה ו/או התחייבות מכל מין וסוג שהוא בחברה ו/או הקשורים להחזקת מניותיו בחברה, על כל המשתמע מכך.

3.2 מבלי לגרוע מן האמור לעיל, מתחייבים בזאת החברה ובעלי מניותיה. החל ממועד חתימת הסכם זה, לשחרר את דניאל מכל אחריות ו/או חבות ו/או התחייבות כלפי החברה ו/או יתר בעלי החברה ו/או כל גורם אחר, בגין כל חוב ו/או התחייבות ו/או פעולה ו/או מצג ו/או מחדל וכיו"ב פעולות של החברה ו/או מי מבעלי מניותיה ושנעשו ע"י החברה ו/או בשמה ו/או מטעמה (להלן ביחד: "החובות וההתחייבויות"), בין אם מקורן של החובות וההתחייבויות עובר לחתימה על הסכם זה, ובין אם מקורן לאחר מועד חתימה על הסכם זה, בין אם היו ידועות

לחברה ולבעליה במועד הסכם זה, ובין אם לאו, בין אם נעשו ע"י ו/או בשם החברה במישרין ובין אם בעקיפין, והצדדים מוותרים בזאת על כל טענה ו/או דרישה ו/או תביעה כלפי דניאל בגין הנ"ל.

החברה ובעלי מניותיה, מתחייבים בזאת לשפות ו/או לפצות את דניאל בגין כל תביעה ו/או דרישה ו/או טענה אשר תופנה אל דניאל ו/או בגין כל נזק אשר ייגרם לו, בקשר עם החובות וההתחייבויות כהגדרתן לעיל, מייד לדרישתו הראשונה של דניאל.

3.3

3.4 מבלי לגרוע ו/או לשנות את האמור לעיל מתחייבים בזאת החברה ובעלי מניותיה לגרום לשחרורו בפועל של דניאל מכל ערבות ו/או התחייבות אישית, אשר ניתנה על ידו להבטחת פרעון חובות והתחייבויות החברה, לרבות ערבויות שניתנו לבנקים, למשכיר ולכל גוף ו/או גורם אחר, וזאת תוך 6 חודשים מיום חתימת הסכם זה".

12. עיון בסעיפי ההסכם כפי שצוטטו לעיל ובמיוחד בסעיף 3.4 להסכם מגלה כי אין הם סובלים את פרשנותם של הנתבעים להסכם. הדגש בסעיף 3.4 להסכם הוא על שחרור בפועל מערבויות והתחייבויות אישיות וקציבת פרק זמן של 6 חודשים מיום חתימת ההסכם לביצוע האמור לעיל. אם סעיפים 3.1 ו-3.2 יכולים היו לסבול, ולו בדוחק, את פרשנות הנתבעים להתחייבויותיהם שבהסכם, בא סעיף 3.4 וקובע את הדברים באופן מפורש וחד משמעי, לפיו על הנתבעים והחברה לגרום לשחרורו בפועל של התובע מערבויותיו והתחייבויותיו האישיות תוך 6 חודשים, דהיינו להביא לביטולן ולכך שהתובע לא יטרד מדרישות ומתביעות שיופנו אליו בקשר לערבויות והתחייבויות אלה.

13. מאחר ותהליך הבדיקה אינו מסתיים בבחינת לשון החוזה בלבד כאמור לעיל, אפנה גם לראיות ולטענות הנתבעים באשר להסכם ולנסיבותיו.

14. הנתבעים זימנו לעדות את עו"ד מור כהן אשר לבקשתם ניסח וערך את ההסכם. עו"ד כהן הסביר במלים הבאות את מהות ההסכם שהתבקש לערוך:

"הסיכום כפי שהוסבר לי על ידי הצדדים היה מאוד פשוט. התובע מעביר את מניותיו, הנתבעים יפרעו את כל חובות החברה, או יותר נכון יהיו אחראים לכל חובות החברה, ומה שביקש בעצם הנתבע להוסיף, היה קציבת זמן וכך כן עשינו. קציבת זמן לפרק הזמן שבמהלכו יפעלו הנתבעים להגיע להסדר עם הנושים. מתכוון לסעיף 3.4 להסכם". (עמ' 15 שי 9-5).

מאחר שבמהלך חקירתו הראשית והנגדית לא הסביר למעשה עו"ד כהן את כוונתו בניסוח המלים "לגרום לשחרורו בפועל... תוך 6 חודשים", מצא בית המשפט מקום להפנות אליו שאלה ישירה בעניין זה וכך השיב עו"ד כהן:

"שחרור בפועל הכוונה שלא יהיה מצב שיגיעו באיזו שהיא צורה נושים אל התובע עם אפשרות לגבות ממנו כספים או תשלומים שהנתבעים התחייבו לשאת בהם. הכוונה היתה של הנתבעים להגיע להסדר לגבי כל החובות, התובע ביקש לקצוב זמן ולכן הזמן הוקצב לשישה חודשים לבקשתו... פרק הזמן של שישה חודשים הוא זמן שהתובע ביקש ואמר שלדעתו ועל פי הייעוד שהוא קיבל זה זמן סיביר להגיע להסדר עם כל הנושים באופן כזה שלא ייתכן מצב שנושה יוכל לפנות אל התובע ולגבות ממנו כספים" (עמ' 15 ש' 23-28).

ולשאלה נוספת של ב"כ התובע האם שחרור בפועל מערבות שווה הגעה להסדר השיב עו"ד כהן כך:

"חד משמעית. מתוך השאלה אני מבין שיש ניסיון לתת פרשנות של שחרור מערבות בפועל בדמות של קבלת אסמכתא מהנושה שאכן שוחרר, אם זו היתה כוונת הצדדים היינו רושמים ברחל בתך הקטנה שהנתבעים ימציאו תוך שישה חודשים אישור מהנושים על שחרור התובע" (עמ' 15 ש' 31, עמ' 16 ש' 1-3).

15. הנתבעים 3-4 טענו בתצהיריהם כי כוונת הצדדים היתה לכך שהתובע לא ייאלץ להוציא כספים מכיסו בגין ערבויותיו, אך אם ייאלץ לעשות זאת, ישופה על ידי הנתבעים לפי דרישתו הראשונה, וזאת בכפוף לכך שהתובע יעביר לידי הנתבעים פירוט בדבר הערבויות עליהן חתם (למעט ערבויות לבנק הפועלים ובנק לאומי עליהן ידעו), ובכפוף להתנגדות תמת לב של התובע והעברת דרישות הצדדים השלישיים בזמן אמת על מנת שניתן יהיה להתמודד עימן. עוד הוסיפו כי בהתאם להסכם ולכוונת הצדדים על התובע מוטלת חובה בסיסית להתמודד עם הדרישות והתביעות המוגשות כנגדו ולהדוף אותן ולפעול באופן הטוב ביותר על מנת להקטין את נזקיו ואת נזקי הנתבעים. על דברים אלה או חלקם חזר הנתבע 3 בחקירתו הנגדית.

16. התובע טוען בתצהירו כי סעיף 3.4 להסכם הוסף לפי דרישתו, שכן רצה לדאוג לכך שערבויותיו יבוטל תוך פרק זמן קצר. התובע לא נחקר כלל אודות נסיבות חתימת ההסכם.

17. לאחר שבחנתי את דברי העדים הנ"ל, המסקנה היא כי הנתבעים לא הצביעו על נסיבות שיש בהן כדי להביא לפרשנות שונה מזו העולה ממילותיו הברורות של ההסכם. שחרור מערבויות ומהתחייבויות משמעותו הברורה הינה כי הערב והמתחייב אינו חייב עוד. זוהי משמעות שחרור. התחייבות לשחרר אדם בפועל מהתחייבות או מערבות תוך 6 חודשים, איננה מתיישבת עם הותרת ערבויותיו התחייבויותיו בעיני. הגעה להסדר של בעל החוב עם

הערבים האחרים מבלי לשחרר את התובע מערבותו/התחייבותו, איננה יכולה להיות תחליף לביטול הערבות והתחייבות, כמתחייב מלשון ההסכם.

לכן גם אינני יכול לקבל את דברי עו"ד כהן בדבר כוונת הצדדים העומדת בסתירה ללשון ההסכם שנוסח על ידי עו"ד כהן עצמו. אילו הכוונה היתה להגיע להסדרים מבלי לשחרר את התובע היה הדבר נכתב, ואילו הכוונה היתה כי התובע לא יאלץ לשלם דבר בגין התחייבויותיו/ערבויותיו, אף זאת קל מאד לנסח. בתחילת דבריו אמר עו"ד כהן כי כוונת הצדדים היתה שהנתבעים יפרעו את כל חובות החברה (עמ' 15 ש' 7), אך מכיוון שהדבר התקשר מיידית עם תקופת הזמן של 6 חודשים, במהלכה **לא פרעו הנתבעים את החובות**, תיקן עצמו עו"ד כהן לכך שהנתבעים יהיו אחראים לכל חובות החברה (עמ' 15 ש' 7). אני סבור כי דבריו הראשוניים של עו"ד כהן לא היו פליטת פה, וכי אכן כוונת הצדדים היתה שהנתבעים יפרעו תוך פרק הזמן של 6 חודשים את חובות החברה. שמעתי מפי הנתבע 3 כי הנתבעים האמינו שהפעלת החברה פרק זמן קצר נוסף תאפשר להם למכור את העסק ולצאת ב"נוק מזערי" (עמ' 16 ש' 26-23). מאחר שהתובע התנגד להפעלה הנוספת [ייתכן שבצדק, שכן חובות החברה מפרישת התובע ועד לסגירתה עלו מ – 600,000 ₪ למיליון ₪ (עמ' 16 ש' 30-27)], הגיעו איתו הנתבעים להסדר אליו הגיעו.

אם אכן מצב הדברים היה כזה, הרי הנתבעים, שהאמינו כי הפעלה של החברה לפרק זמן קצר נוסף (6 חודשים הם אכן פרק זמן קצר יחסית) תאפשר להם למכור את העסק בנוק מזערי, האמינו גם כי יהיה בידם לפרוע את חובות החברה, וממילא הנובע מכך הוא שחרורו של התובע מחובותיו ומערבויותיו. לכן היו נכונים גם להתקשר בהסכם באופן בו נוסח. שחרורו של התובע מחובות ומערבויות איננו חייב לנבוע מתשלום חובות החברה, ותמיד קיימות דרכים חלופיות לביטולה של התחייבות או ערבות, כגון העמדת ערב אחר, תשלום חלק מהחוב, וכד'.

העובדה כי ההסכם איננו כולל סעיף בדבר המצאת אישורים של בעלי החוב על שחרור התובע מהתחייבות או מערבות אין בה כדי ללמד על נכונות פרשנות הנתבעים, שכן ההסכם נוסח על ידי בא כחם, והתובע, אף כי התייעץ, לא היה מיוצג. המצאת האישורים הנ"ל אינה בהכרח חלק אינטגרלי מכל הסכם, והתובע הסתפק בהתחייבות הברורה שניתנה לו.

גם טענת הנתבעים כאילו התחייבותם היתה מותנית בכך שהתובע יעביר את רשימת הערבויות והתחייבויות וכן כי היה על התובע להמתין לקבלת הדרישות והתביעות מבעלי החוב ולהתמודד איתן ולהקטין את נזקיו ואת נזקי הנתבעים, איננה מתיישבת עם לשון ההסכם, וברור כי אם דבר מכל האמור לעיל אכן היה מוסכם בין הצדדים, היה הוא גם נכתב (ר' גם סעיף 3.2 להסכם ותחולתו גם על התחייבויות שאינן ידועות לחברה ולבעליה במועד חתימת ההסכם). לא היתה מחלוקת כי סעיף 3.4 להסכם איננו קיים בטיוטת ההסכם שהועברה לתבוע והוספת הסעיף לבקשת התובע יש בה כדי ללמד על כוונת הצדדים להוסיף התחייבות של שחרור התובע בפועל מערבויותיו והתחייבויותיו תוך פרק זמן של 6 חודשים, דהיינו לגרום לביטול ערבויות התובע והתחייבויותיו.

לאמור לעיל יש להוסיף את העובדה כי התובע לא נחקר כלל אודות נסיבות חתימת ההסכם, ופרשנותו המבוססת על לשון ההסכם, לא נסתרה, אפוא.

18. לפיכך אני דוחה את פרשנות הנתבעים להסכם וקובע כי היה על הנתבעים לפעול תוך 6 חודשים מחתימת ההסכם לשחרור התובע מערבויותיו ומהתחייבויותיו דהיינו להביא לביטולן.

הפרת ההסכם

19. אין מחלוקת בין הצדדים כי הנתבעים לא שחררו את התובע מערבויותיו ומהתחייבויותיו תוך 6 חודשים מחתימת ההסכם. התובע לא שוחרר מערבויותיו ומהתחייבויותיו גם זמן רב לאחר מכן. כך, שוחרר התובע מערבותו לבנק הפועלים רק ביום 8/3/09, דהיינו למעלה מ- 4 שנים לאחר חתימת ההסכם. ערבותו של התובע לבנק לאומי בוטלה רק ביום 12.3.09, דהיינו למעלה מ- 4 שנים לאחר חתימת ההסכם. לגבי ערבותו של התובע לבנק מרכנתיל דיסקונט, לא שוחרר התובע מערבותו עד יום שמיעת הראיות.

אינני מקבל את טענת הנתבעים כי התובע הסכים להותרת ערבותו לבנק מרכנתיל דיסקונט, בכך שחתם על ההסכם הפשרה עם הבנק (8/נ) בחודש אפריל 2006. ראשית, על הנתבעים היה לשחרר את התובע מערבותו לבנק מרכנתיל דיסקונט עד חודש אוגוסט 2005, דהיינו בטרם נחתם ההסכם האמור, והפרה היתה, אפוא עוד לפני כן. שנית, התובע העיד כי הנתבעים הפעילו עליו לחץ כבד על מנת שיחתום על ההסכם עם בנק מרכנתיל דיסקונט כשהם מאיימים כי אם לא יסכים לכך, יינתן נגד כולם פסק דין לפירעון החוב באופן מיידי והם יראו בו אחראי לכך, וכך לא נותרה לו ברירה אלא לחתום על ההסכם על מנת למנוע נזק לנתבעים ולעצמו.

התובע לא נחקר על האמור לעיל, ודבריו גם נשמעים הגיוניים, וסביר כי לא היתה לו ברירה אלא לחתום על ההסכם 8/נ, במסגרתו נקבעו תנאי פריסה של החוב למספר שנים.

20. בהערת אגב אוסיף כי תמוהה טענת הנתבעים כי לא ידעו בחתימת ההסכם עם התובע על כך שקיימת ערבות לבנק מרכנתיל דיסקונט, שכן ערבות זו נחתמה על ידי כל הנתבעים בסוף שנת 2004 (ת/1), דהיינו זמן קצר לפני חתימת ההסכם בין התובע לבין הנתבעים.

21. לפיכך, ואף בלא להתייחס לערבויות נוספות שנחתמו על ידי התובע ולא בוטלו על ידי הנתבעים, יש לקבוע כי הנתבעים הפרו את ההסכם עם התובע.

פיצויים

22. בהסכם קיים סעיף פיצויים מוסכמים כדלקמן:

**"צד שיפר הסכם זה, ישלם לצד הנפגע פיצוי מוסכם בסך בשקלים השווה ל-
\$ 10,000 (עשרת אלפים דולר ארה"ב) סכום אותו רואים הצדדים כפיצוי ראוי
והוגן במקרה של הפרת הסכם זה, בנסיבות העניין".**

23. בתביעתו עתר התובע לסעדים הבאים:
- פיצוי בסך 8,317 ₪ בגין שכ"ט ב"כ התובע שאותו נאלץ לשלם התובע לשם התגוננות מפני התביעות שהוגשו כנגדו.
 - סך של 6,800 ₪ אותו שילם התובע לחברת קוקה קולה.
 - סך של 40,000 ₪ (\$10,000) הפיצוי המוסכם על פי ההסכם עם הנתבעים.
 - סך של 10,000 ₪ בגין אבדן הזמן ועוגמת הנפש.
24. התובע טוען, אפוא, לנזקים בסך 25,117 ₪ ובנוסף לכך ל- 40,000 ₪ פיצוי מוסכם. למותר לציין כי התובע איננו רשאי לתבוע את נזקיו הממשיים ואת הפיצוי המוסכם במצטבר זה לזה. אם זכאי הוא לפיצוי המוסכם, והנזקים המוכחים על ידו נמוכים מהפיצוי המוסכם יהיה זכאי לפיצוי המוסכם בלבד, ואם נזקיו המוכחים עולים על הפיצוי המוסכם, יהא זכאי לקבלת פיצוי בגין נזקיו המוכחים. בענייננו, אין טוען התובע לנזקים העולים על הפיצוי המוסכם, ולפיכך יש לבחון בראש ובראשונה האם מגיע לתובע הפיצוי המוסכם, ורק אם התשובה לכך שלילית יש לבחון את נזקיו בפועל.
25. משנקבע לעיל כי הנתבעים הפרו את ההסכם עם התובע, קמה זכותו לפיצוי מוסכם לפי נוסח הסעיף הנזכר לעיל.
26. הנתבעים טוענים כי יש להפחית את הפיצוי המוסכם, שכן תנית הפיצוי המוסכם מנוסחת באופן כולל וגורף וקובעת פיצוי קבוע מראש לכל הפרה.
27. הפחתת פיצוי מוסכם איננה נעשית כדבר שבשגרה אלא רק כאשר תנית הפיצויים היא בלתי סבירה. הדבר נעשה במקרים חריגים ומצומצמים בהם מוצא בית המשפט כי אין כל יחס סביר בין הפיצוי המוסכם לבין הנזק שניתן היה לחזותו מראש. כל עוד קיים יחס סביר כלשהו, ולו גם דחוק, משאירים את הפיצוי המוסכם בתוקפו (ע"א 300/77 רוזנר נ' בנייני ט.ל.מ. חברה לבנין ופיתוח בע"מ, פ"ד לב(3) 682, 686 (1978)).
- כאשר תנית פיצויים מנוסחת באופן כולל, החל על כל הפרה והפרה בלא להבחין בין הפרה קלה להפרה חמורה, תגבר הנטייה של בית המשפט לבקר את תנית הפיצויים ואת סכום הפיצוי ויקטן הנטל המוטל על המפר להוכיח את היותה של התניה בלתי סבירה (ע"א 4481/90 ישראל נ' פרץ מ. בן גיאת חברה להנדסה ובנין בע"מ, פ"ד מז(3) 427, (1993)).

28. כשנבקש ליישם את האמור לעיל על תנית הפיצויים כבענייננו, לא ניתן לומר כי התניה היא בלתי סבירה.
- אמנם מדובר בתניה גורפת הקובעת כי כל הפרה של ההסכם תחשב כהפרה המזכה את הנפגע בפיצוי המוסכם, אך ההסכם עצמו מרכב משתי התחייבויות מרכזיות בלבד: ההתחייבות האחת היא התחייבות התובע להעביר את מניותיו בחברה לנתבעים 2-4, והתחייבות האחרת היא התחייבות הנתבעים לשחרר את התובע מהתחייבויותיו בחברה או הקשורות אליה, מאחריותו לכל החובות וההתחייבויות הקשורות בחברה ולשחררו בפועל תוך 6 חודשים מכל ערבות ו/או התחייבות אישית שניתנה על ידו להבטחת פרעון חובות והתחייבויות החברה.
29. כאשר אין מדובר בהסכם הכולל התחייבויות רבות של הצדדים, ולמעשה קיימות שתי התחייבויות מרכזיות ומהותיות, אין כל פסול בקביעה כי בגין כל הפרה ישלם הצד המפר לצד הנפגע את הפיצוי המוסכם.
30. בחינת ההתחייבויות ובעיקר אלה כלפי התובע מגלה כי מדובר בהתחייבות מהותית ביותר. התובע העביר את מניותיו ולא רצה להיות קשור עוד לחברה ובוודאי לא להתחייבויותיה ולערבויות שנתן עבורה.
- התובע ציפה כי תוך 6 חודשים ישוחרר מכל ערבויותיו כלפי החברה וקביעת סכום הפיצוי של \$ 10,000 למקרה של הפרת התחייבות זו הינה קביעה סבירה והולמת את נסיבות ההפרה הצפויה. אין לומר כי מדובר בסכום מופרז.
31. ייתכן כי אם ההתנהלות הכוללת היתה כזו שהתובע היה משוחרר מכל ערבויותיו ללא יוצא מן הכלל והיתה נותרת ערבות אחת ממנה היה משוחרר התובע, באיחור לא רב, ניתן היה לומר כי סכום הפיצוי שנקבע להפרה מעין זו הינו מופרז.
- אך לא זה המקרה בענייננו.
- התובע נותר ערב להתחייבויות החברה משך שנים ארוכות לאחר המועד שנקבע בהסכם לצורך שחרורו מהערבויות.
- במשך כל השנים הללו היה התובע חשוף לסיכון שהנושים יפנו אליו וידרשו ממנו לפרוע את ערבותו, ולגבי בנק הפועלים ובנק לאומי היה הדבר קורה, אילו לא היו הנתבעים עומדים בהתחייבויותיהם הפרוסות.
- לגבי בנק מרכנתיל נחשף התובע לתביעה מעשית שהוגשה לבית המשפט נגדו ונגד הנתבעים האחרים ונאלץ לחתום על הסכם שהותיר אותו ערב למשך תקופה ארוכה מאוד.

כל אלה אינם דברים של מה בכך, והפיצוי שנקבע בהסכם הולם גם מצב דברים זה בו הפרו הנתבעים את התחייבותם שבהסכם, והתובע נותר משך תקופה ארוכה חשוף לסיכון, אליו לא היה אמור להיות חשוף.

32. לא רק זאת, אלא שאף לגישתם המוטעית של הנתבעים לעניין פרשנות ההסכם, היה עליהם לפעול בדרך שונה מהדרך בה פעלו כלפי התובע ולהלן יובאו מקרים קונקרטיים בהם דרך פעולה זו נדרשה ולא בוצעה:

(א) הנתבעים טענו בתצהיר כי התובע לא המציא לידיהם עותק ממכתב ההתראה של בנק מרכנתיל דיסקונט מיום 27/7/05 (נספח "ג", לכתב התביעה), אך מכתב זה היה מופנה גם אל הנתבעים עצמם, כך שיכלו לדעת מיידית על כך שהתובע צפוי להתבע על ידי הבנק. דרישת הבנק מהתובע הוזכרה גם בסעיף 6 למכתבו של התובע מיום 21/8/05 אל הנתבעים (נספח "ד" לכתב התביעה).

היה, אפוא, על הנתבעים לפעול במרץ על מנת לשחרר את התובע מערבותו האמורה ולמנוע הגשת תביעה נגדו, אך הדברים לא נעשו כאמור על ידי הנתבעים וכך הוגשה תביעת הבנק גם נגד התובע שנאלץ בסופו של דבר לחתם על הסכם פשרה, שאינו משחרר אותו מערבותו ומותיר אותו אחראי לחוב החברה לבנק במקרה שלא ייפרע החוב על ידי הנתבעים האחרים.

(ב) התביעה הראשונה של קוקה קולה בגין חוב החברה הוגשה גם נגד התובע, בלא שהנתבעים עשו דבר למנוע זאת. הנתבעים באים בטענות מדוע לא דרש מהם התובע שב"כ הנתבעים ייצג אף אותו, אך הנתבעים לא באו אליו בהצעה כזו, והתובע נאלץ לשכור שירותי עורך דין שיגיש בשמו כתב הגנה.

(ג) גם בתביעה השנייה שהגישה קוקה קולה לא הציעו הנתבעים כי עורך דין מטעמם ייצג את התובע.

להיפך, במכתב מיום 20/2/06 (נספח כ"ו לתצהיר התובע), כותב ב"כ הנתבעים לב"כ התובע שביקשה כי יטפלו בעניין זה כך: "נדרש בזאת מרשך להתגונן בפני תביעות חסרות השחר של חברת קוקה קולה ולהעלות במסגרת התגוננותו, כאמור, את כל הטענות המפורטות לעיל".

כלומר, למרות שהתביעה נסבה על טענות קוקה קולה לחוב של החברה, נדרש התובע להתגונן בעצמו מפני טענות אלה. כל זאת, כאשר הנתבעים לא דאגו לשחרר את התובע מערבותו, ואף דרשו ממנו להתגונן עתה בעצמו.

33. יוצא, אפוא, כי התובע נאלץ להתמודד בעצמו מול תביעות שונות שהוגשו נגדו בגין ערבויותיו לחברה, כשהנתבעים אינם משחררים אותו מערבויות אלה, בניגוד להתחייבותם, אינם מונעים ממנו את הצורך להתגונן, ואף אינם מציעים לו ייצוג בגין ההגנה.

34. מקובלות עליי טענות הנתבעים כי בגין שתי תביעות נוספות שהוגשו נגד התובע מכח ערבותו הנטענת לחובות החברה אין מוטלת עליהם אחריות. מדובר בתביעות החברות "לומיטו" ו"גיליס קפה", כאשר בשתי תביעות אלה הכחיש התובע את חתימתו על כתב הערבות.
- משטען התובע כי אין זו חתימתו על שטרי הערבות, אין הנתבעים צריכים לשחררו ממה שאיננו חתום עליו.
35. מקובלת עלי גם טענת הנתבעים כי התובע התרשל בניהול הגנתו נגד תביעתה השניה של חברת קוקה קולה (ניתן נגדו פסק דין בהעדר התייצבות, ולאחר מכן בוטל פסק הדין והצדדים הגיעו להסכמה דיונית כי ההכרעה תיעשה על יסוד החומר המצוי בתיק). דא עקא, טענות התובע שם לא היו מספקות והוא לא קיבל את הצעת הנתבעים למסור תצהיר ובו טענות שהיה סיכוי כי היה בהן כדי להזדוף את התביעה.
36. ההוצאות שנאלץ התובע להוציא כדי להתגונן מפני תביעות הקשורות בערביותיו לחובות החברה הן בגין תביעת בנק מרכנתיל (1,700 ₪) ותביעתה השניה של קוקה קולה (2,399 ₪) ובסך הכל 4,039 ₪.
- מקובלת עלי גם טענת התובע כי אי שחררו מהערבויות והצורך להתמודד עם תביעת שונות והכל במהלך שנים לא מעטות גרם לו לעוגמת נפש. סך 10,000 ₪ הנתבע על ידו בשל כך אינו נראה בעיני מופרז.
- אינני רואה מקום לאשר את הסך של 6,800 ₪ ששולם על ידי התובע לחברת קוקה קולה שכן התובע התרשל כאמור, וגם הוצאותיו בגין ניהול תביעות בגין כתב ערבות שנטען על ידו כי אינו חתום על ידו, אינן באחריות הנתבעים.
37. נזקיו המוכחים של התובע מסתכמים, אפוא, בסך של 14,039 ₪ אולם כפי שנקבע לעיל, ממילא הנזקים אותם תבע התובע נמוכים מסכום הפיצוי המוסכם, ומשהפיצוי המוסכם שנקבע בהסכם איננו בלתי סביר, יש לפוסקו לזכות התובע, מכח הסכמת הצדדים בהסכם.
38. לא מצאתי כל יסוד לתביעה שכנגד. לא היה בהתנהלות התובע משום הפרת הסכם ולא נגרמו לנתבעים כל הוצאות או נזקים שהם בגינה, וכל כולה לא באה לעולם אלא כדי להוות משקל נגד לתביעת התובע.

סיכום

39. אני מחייב, אפוא, את הנתבעים ביחד ולחוד לשלם לתובע את הסך של 40,000 ₪ בתוספת הפרשי הצמדה וריבית כחוק מיום הגשת התביעה (2.12.08) ועד התשלום בפועל, וכן את

הוצאות המשפט בהם נשא התובע בתוספת הפרשי הצמדה וריבית כחוק מיום הוצאתו ועד התשלום בפועל.
התביעה שכנגד נדחית.

40. באשר לשכר טרחת עו"ד, הציג התובע הסכם שכר טרחה עם בא כוחו ולפיו התחייב לשלם שכ"ט עו"ד בסך של 5,000 ₪ ובתוספת מע"מ וכן 22% בתוספת מע"מ מכל סכום שייפסק לזכותו.

בהתחשב בסכום התביעה שאיננו גבוה יחסית, ובתביעה שכנגד, אין הסכום נשוא הסדר שכר הטרחה חורג מהסביר, ויש לפוסקו כהחזר ההוצאות הריאליות שהוציא התובע בגין שכר טרחה.

סייג אחד הוא ששכר הטרחה הנקוב באחוזים יחושב מהסך של 40,000 ₪ ללא הפרשי הצמדה והריבית שנתווספו עד יום מתן פסק הדין.

אני מחייב, אפוא, את הנתבעים ביחד ולחוד לשלם לתובע שכ"ט עו"ד בסכום כולל של 16,008 ₪.

ניתן היום, כ"ג טבת תשע"א, 30 דצמבר 2010, בהעדר הצדדים.

יחזקאל קינר 54678313-4437/08

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן